

nisem videl doma velikega Akvinca, da sem v temni noči moral mimo samostana monte Cassino. Vozili smo že po Kampanji, ko se je zdanilo. A na mojo žalost — vreme je bilo deževno. Zgrenjen je bil užitek te divne ravnine, te starodavne zibelke razkošja in življenskih naslad, o kateri trdi Plinij, da hoče ta čarobna ravnina roditi kakor za stavo samo najbujnejše rastline. Divje rože rasto po sili in vonjajo kot paradiz, visoka jagnjeta nosijo bogato obložene trte, matere najslajših vin, gozdiči mirt in oranž temne ravnino, in da je vabljivost in razkošje še večje, pravi Plinij, se grlijo v kosatih logih krasni golobci in grlice, frfotajo pod sočnim listjem, se lové in igrajo kot poredni Amorčki. Dà, zares, še danes je krasna ta ravnina, kakor bi bila neizčrpna v rodovitosti, kot bi mati zemlja dojila tu samo najmilejšo deco. Ni se čuditi Horacu in Virgilu, da so se glasile tako zvonko njih strune pod tem nebom, v objemu tako krasne narave — in seveda pri Mecenatovi mizi

in v Kokcejevi bogato založeni vili, kjer so večerjali slavčke, zelene ostrige iz Lukrinskega jezera in pili falernca.

A takisto se ni čuditi, da je prav Kapua uničila Hanibala, ko mu je gostoljubno odprla vrata po bitki pri Kanah, otvorila vse zatvornice najmehkejšega razkošja in zazibala v naslade njegovo kremenito vojsko, izsesala moč junakom, pred katerimi je drge-

tal Rim. Ni jih zmagal večni sneg, ne lavine v Alpah, niso jih podrle rimske kohorte —: Kri jim je izpila Kapua v razkošnem naročju. Kako usodna je zgodovina ženske! Koliko veleumov in največjih umetnikov je pilo iz oči krepostnokrasnih žensk kakor iz Hipokrene in nam ustvarilo nesmrtnih del, da se jim čudimo, hrepenimo po njih a jih ne do-

sezamo. A obratno je uničila ženska največje može, kot Dalila kodre Samsonu, postrigla peroti duha, zvezala voljo in jih kot izmozgane ženske sužnje vrgla v svetovno povestnico . . .

Kapua je bila že davno za nami, ko sem še vedno premišljal o teh krajih, o vojskah, o poeziji, o galilejskem ribiču, ki je Kapui prinesel luč od izhoda in ji pustil za škofa spremlevavca Priska, kateri je padel na povelje Neronovo — kot žrtva nove svete ideje ljubezni, padel sicer, a nauk njegov je ostal in ne premine na veke.

Na okna je rosil dež. Pogosteje smo brzeli mimo lepih vil sredi vrtov — na levi se je dvignil visok, umazan steber dima

iz gore, ki je bila zavita v meglo. Bili smo blizu Vezuva — vlak je obstal v Neapolu.

XVI. Razočaran.

O bella Napoli, — o suol beato,
dove sorridere — volle il creato!
(Neap. pesem.)

Taka pesem mora v človeku zbuditi domišljijo, naj je še tako zaspana in okorna.

Gorenjec.